

Ronde 3

Steven Delarue
Onderwijscentrum Gent
Contact: steven.delarue@stad.gent

Naar een sterke onderwijsloopbaan voor nieuwkomers in en na OKAN: de kracht van schooloverstijgende samenwerking

8

1. Inleiding

De afgelopen jaren is het aantal nieuwkomers dat instroomt in het Nederlandse en Vlaamse onderwijs fors toegenomen. Nieuwkomers tussen 12 en 18 jaar komen daarbij terecht in specifieke nieuwkomersklassen: het 'Onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers' (OKAN) in Vlaanderen en de 'Internationale Schakelklas' (ISK) in Nederland. Daar blijven ze gemiddeld één à twee jaar om dan van daaruit in de meeste gevallen de overstap te maken naar een vorm van vervolgonderwijs – een secundaire school, het volwassenenonderwijs of een beroepsopleiding. Die transitie verloopt echter vaak moeizaam. Waar OKAN- en ISK-scholen vaak nog een 'warm nest' zijn met een hoge mate van zorg, een focus op welbevinden en taalleren, specifieke NT2-expertise en een omgeving vol andere nieuwkomers die in een gelijkaardige situatie zitten, is de context van het vervolgonderwijs vaak helemaal anders. Veel ondersteuning valt daar weg, het tempo van de lessen en het taalniveau gaan sterk de hoogte in en leerlingen zijn er doorgaans veel meer op zichzelf aangewezen. Dat maakt het voor veel nieuwkomers vaak erg moeilijk om mee te blijven draaien op school en om hun onderwijsloopbaan succesvol af te ronden. Onderzoek laat zien dat nieuwkomers vaker

ongewettigd afwezig zijn, vaker moeten zittenblijven en ook vaker het onderwijs verlaten zonder kwalificatie of diploma.

Extra hefboomen en handvatten creëren om de doorstroom van nieuwkomersleerlingen naar het vervolgonderwijs te versterken, is dus cruciaal. In de recent verschenen adviesnota 'OKAN/ISK en daarna' van de Taalunie (Rijckaert & Wulftange 2023) worden zes aanbevelingen geformuleerd om daar werk van te maken.

1. Zorg voor gedeelde verantwoordelijkheid en tweerichtingsverkeer.
2. Zet in op ontwikkelingsgerichte beeldvorming en doorlopende monitoring.
3. Veranker de criteria voor een warme overdracht.
4. Bied maatwerk in het vervolgonderwijs.
5. Professionaliseer elke leraar op het gebied van tweedetaalverwerving en taalontwikkelend lesgeven.
6. Zet in op meer onderzoek naar en ondersteuning voor nieuwkomers in het vervolgonderwijs.

2. School- en netoverstijgende samenwerking in Gent

De tien OKAN-scholen in Gent en omgeving (Eeklo, Aalter, Deinze en Zelzate) werken al jaren intensief samen om de overstap van nieuwkomers naar het vervolgonderwijs zo vlot mogelijk te laten verlopen. Die samenwerking wordt onder meer vormgegeven via twee overlegplatformen: eentje op het niveau van de OKAN-coördinatoren en schooldirecties, en eentje op het niveau van de vervolgschoolcoaches. Die staan specifiek in voor de warme overdracht van OKAN naar het vervolgonderwijs: enerzijds via begeleiding, ondersteuning en opvolging van ex-OKAN-leerlingen en anderzijds via expertiseoverdracht en -opbouw bij leraren in het vervolgonderwijs. Daarnaast doen veel vervolgschoolcoaches ook aan trajectbegeleiding tijdens het onthaaljaar zelf: ze vormen zich een beeld van de leerling (talenten, competenties, persoonlijkheid, ambities, enz.), ze geven informatie over mogelijke doorstroomopties, ze regelen snuffelstages, bieden hulp bij de inschrijving in de vervolgschool, enz.

Tijdens de bijeenkomsten van die overlegplatformen worden stevast veel ervaringen uitgewisseld en wordt ook veel informatie doorgegeven. Omdat in het werk van de vervolgschoolcoaches steeds meer de overstap wordt gemaakt van individuele ondersteuning van ex-OKAN-leerlingen naar samenwerken met leraren in het vervolgonderwijs, en meer wordt ingezet op het mee opzetten van een krachtig school(taal)beleid voor ex-OKAN-leerlingen, wordt het steeds belangrijker om goede tandems op te zetten tussen vervolgschoolcoaches en vervolgscholen, zodat vervolgscholen een duidelijk aanspreekpunt hebben.

Tot een jaar of vijf geleden was dat in Gent en omgeving vaak nog een struikelblok. Op de meeste secundaire scholen kwamen nieuwkomers uit diverse OKAN-werkingen terecht, waarbij verschillende vervolgschoolcoaches dan over de vloer kwamen om ‘hun’ leerlingen te ondersteunen. Dat was niet efficiënt voor de coaches – die vaak in vrij generieke taalondersteuning moesten voorzien – en evenmin voor de vervolgscholen – die op den duur niet meer wisten wie ze waarvoor konden aanspreken. Sinds 2020 werd daarom een nieuw systeem opgezet, waarbij alle secundaire scholen waarnaar nieuwkomers uit een van de tien Groot-Gentse OKAN-scholen doorstromen, toegewezen worden aan één OKAN-school. Die school staat dan in voor (a) de ondersteuning en professionalisering van leraren in de vervolgschool in werken met ex-OKAN’ers en (b) de individuele begeleiding van leerlingen, ongeacht de school waar ze vandaan komen. Die manier van werken – over scholen en onderwijskoepels heen – is vrij uniek in Vlaanderen, maar zorgt voor een hogere efficiëntie en een betere ondersteuning van de schoolloopbaan van nieuwkomers.

3. Naar nog meer samenwerking en uitwisseling

Naast op de kernpositie van de vervolgschoolcoach en op het efficiënter inzetten op ondersteuning, gaan we in deze sessie ook in op enkele andere lokale initiatieven die in Gent worden genomen om de aanbevelingen van de Taalunie mee te realiseren en zo mee te bouwen aan sterke onderwijsloopbanen voor nieuwkomers. Het gaat dan bijvoorbeeld over het opzetten van professionaliseringsinitiatieven voor vervolgscholen, het faciliteren, opvolgen en implementeren van wetenschappelijk onderzoek en de kracht van internationale projecten en uitwisselingen.

Referenties

Rijckaert, H. & L. Wulftange (2023). ‘OKAN/ISK en daarna. Aanbevelingen voor de doorstroom van nieuwkomersleerlingen naar het vervolgonderwijs in Nederland en Vlaanderen’. Den Haag: Nederlandse Taalunie.